

HITROST – POČASNEJE JE VARNEJE

(PROGRAM AKTIVNOSTI)

20. april – 28. april 2009
11. maj – 17. maj 2009
29. junij – 5. julij 2009
17. avgust – 23. avgust 2009

1. UVOD

Leta 2008 se je prometna varnost zelo izboljšala. Na to je po oceni policije vplivalo več dejavnikov, in sicer odprtje novih odsekov avtocest, uvedba vinjetnega sistema, ki je preusmeril velik del prometa z nižje kategoriziranih cest na varnejše avtoceste, strožje sankcije novele Zakona o varnosti cestnega prometa (34,6 % manj prometnih nesreč s smrtnimi žrtvami, ki so jih povzročili alkoholizirani vozniki) in učinkovit policijski nadzor. Policija je svoje ukrepe nenehno prilagajala razmeram v prometu in zagotavljala čim večjo navzočnost policistov na cestah. Delovala je predvsem proaktivno in naloge načrtovala glede na sezonska dogajanja. Izvedla je številne, medijsko dobro podprte poostrene nadzore prometa, usmerjene v dejavnike, ki so po ugotovitvah analiz najbolj vplivali na prometno varnost. Nadzori cestnega prometa so bili usklajeni z obdobjnim načrtom vlade za zagotavljanje prometne varnosti v letu 2008, nekateri pa tudi z evropskimi nadzori. Policisti so ugotovili 464.061 (492.786) ali 5,8 % manj kršitev Zakona o varnosti cestnega prometa, od tega 144.922 kršitev zaradi prekoračitev hitrosti, 23.221 zaradi vožnje pod vplivom alkohola in 80.801 zaradi neuporabe varnostnega pasu med vožnjo. Obravnavali so 22.780 (30.400) ali 25,1 % manj prometnih nesreč, v katerih je bilo udeleženih 44.137 (58.957) oseb, kar je prav tako 25,1 % manj kot leta 2007. Zaradi prometnih nesreč je umrlo 214 (293) ali 27,0 % manj ljudi. Število hudo telesno poškodovanih v prometnih nesrečah se je zmanjšalo s 1.263 na 1.068 ali za 15,4 %, število lahko telesno poškodovanih pa s 14.774 na 11.341 ali za 23,2 %. Najpogostejši vzroki najhujših prometnih nesreč so bili poleg neprilagojene hitrosti tudi nepravilna stran ali smer vožnje, neupoštevanje pravil o prednosti, nepravilno prehitevanje, nepravilni premiki z vozilom in nepravilno ravnanje pešcev. Obdobni načrt Vlade RS 2008/2009, za zagotavljanje varnosti cestnega prometa predvideva več prioritetenih področij delovanja vladnih in nevladnih organizacij, katerih namen je vplivati na vedenje voznikov v vozilih ter posredno zmanjševati najhujše posledice prometnih nesreč.

Ministrstvo za notranje zadeve se kot soustvarjalec Resolucije o nacionalnem programu varnosti cestnega prometa dnevno sooča s prometno varnostno problematiko na slovenskih cestah, povezano predvsem z neupoštevanjem prometnih pravil in v nekaterih primerih dokaj nizke kulture udeležencev v cestnem prometu. Posledice takšnega obnašanja se pogosto kažejo v prometnih nesrečah, ki imajo hude posledice tako za posameznike kakor tudi družbo kot celoto. Nedvoumno je izguba življenja najhujša posledica prometnih nesreč. Zavedati se moramo, da so tudi hudo in lahko telesno poškodovani ter velika materialna škoda nacionalni problem. Med prioritetenimi področji je treba na prvem mestu izpostaviti problematiko hitrosti.

Hitrost je na slovenskih in tudi evropskih cestah poglavitni dejavnik prometnih nesreč, predvsem tistih z najhujšimi posledicami. Tudi v letu 2008 se je ponovno potrdilo dejstvo, da stopnja poškodb v prometnih nesrečah narašča sorazmerno s hitrostjo.

V Sloveniji so se v preteklosti različni organi ukvarjali s problematiko hitrosti, zlasti pa Policija, Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in Ministrstvo za promet. Poleg represivnega ukrepanja zoper voznike, ki svoje vožnje niso prilagodili omejitvam oziroma razmeram na cesti, pa je bilo ogromno dela, truda in sredstev vloženega v preventivno delovanje in izboljšanje cestne infrastrukture. S podobnimi metodami dela se ukvarjajo tudi v drugih evropskih državah, rezultati umirjanja hitrosti pa so različni in predvsem odvisni od vozniške kulture. Glede na to, da bomo v teh preventivnih akcijah sodelovali vsi akterji, ki smo povezani s prometno varnostjo na slovenskih cestah, pričakujemo, da nam bo s skupnim delovanjem uspelo najhujše posledice prometnih nesreč vsaj nekoliko omiliti.

2. CILJA

Glede na namen akcije sta v tej akciji opredeljena naslednja cilja:

1. ZMANJŠANJE ŠTEVILA MRTVIH ZARADI NEPRILAGOJENE HITROSTI NA SLOVENSКИH CESTAH

Na slovenskih cestah so v letu 2008 zaradi neprilagojene hitrosti umrle 103 (128)¹ osebe, kar je za 12% manj kakor letu 2007, 408 (491) ali 6% manj jih je bilo hudo, 2.695 (3873), ali 8% manj pa lahko telesno poškodovanih (vir: Policija). Najpomembnejši cilj akcije je zmanjšanje najhujših posledic prometnih nesreč zaradi hitrosti.

2. POVEČANJE SPOŠTOVANJA PREDPISOV O OMEJITVI HITROSTI

Glede na posledice prometnih nesreč je prioriteta naloga policije zmanjšanje povprečnih hitrosti. Po podatkih DRSC se povprečne hitrosti na državnih cestah niso bistveno spremenile. Po podatkih DARS-a pa so se povprečne hitrosti na nekaterih odsekih avtocest zmanjšale, kar je gotovo posledica uvajanja meritev hitrosti policije na avtocestnem omrežju s stacionarnimi merilniki hitrosti ter povečanje nadzora hitrosti s sistemi »Provida«.

Edini pravi način za doseg zmanjšanja povprečne hitrosti, je doslednejše spoštovanje omejitev hitrosti in ustrezna prilagoditev vožnje razmeram na cesti. S tem bi obvarovali marsikatero življenje ob morebitni prometni nesreči. Z akcijo se želi vplivati na zavest ljudi, da lahko za lastno varnost in varnost drugih udeležencev v prometu največ storimo sami.

¹ Podatki v oklepaju so za leto 2007

3. ANALIZA

Po podatkih iz analize stanja na tem področju so ključne naslednje ugotovitve:

- **Zaradi neprilagojene hitrosti so na slovenskih cestah v letu 2008 umrle 103 osebe (ali 48% vseh umrlih).**
- **Zaradi neprilagojene hitrosti je bilo na slovenskih cestah v letu 2008 hudo telesno poškodovanih 408 ljudi (ali 38% vseh hudo telesno poškodovanih).**
- **Nepriprilagojena hitrost je pogosto povezana tudi z nekaterimi vzroki prometnih nesreč, kot so nepravilna stran oziroma smer vožnje, nepravilnosti pri prehitevanju in izsiljevanje prednosti.**
- **Pogosti so primeri, da so prehitri vozniki pod vplivom alkohola. V letu 2008 se trend alkoholiziranih voznikov v prometnih nesrečah, ki jim je botrovala hitrost, zmanjšal za 14,7%.**

V lanskem letu je bila hitrost dejavnik nastanka 4.173 prometnim nesrečam, kar je 12% manj kot v enakem obdobju leta 2007 (5.720). V zvezi s tem je potrebno omeniti, da je hitrost pogosto povezana tudi z nekaterimi drugimi dejavniki, kot so nepravilna stran in smer vožnje, nepravilnosti pri prehitevanju in neupoštevanje pravil o prednosti (tabela 1). Število hudo poškodovanih je manjše za 6%, število lahko poškodovanih pa za 8%. Delež prometnih nesreč zaradi hitrosti, glede na število vseh prometnih nesreč pa je bil v tem obdobju 18,3 % (tabela 2) (vir: Policija).

Opazno je precejšnje nihanje v številu mrtvih in poškodovanih v prometnih nesrečah zaradi hitrosti (tabela 3).

Razmerja med starostnimi kategorijami se v analiziranih letih načeloma ne spreminjajo. Največkrat so povzročitelji prometnih nesreč stari od 18 do 44 let.

Vrsta povzročitelja prometnih nesreč je neposredno odvisna od števila teh vozil na cestah. Prav zato je največ povzročiteljev voznikov osebnih avtomobilov, tovornih vozil in motornih koles.

V zadnjih letih je bil opazen trend povečevanja deleža prometnih nesreč zaradi hitrosti na avtocestah in hitrih cestah. V letu 2008 se trend bistveno ni spremenil, še vedno pa se jih zgodi največ na cestah v naseljih (18%), na glavnih cestah I. in II. reda (12%), na avtocestah (10%) in na lokalnih cestah (7%).

Seveda pa se je potrebno zavedati, da se tudi v ostalih dejavniki prometnih nesreč zelo pogosto skrivajo elementi neprilagojene hitrosti. Ob upoštevanju tega je delež neprilagojene hitrosti kot dejavnika za nastanek prometnih nesreč še višji. Analize

kažejo, da se je v letu 2008 zgodilo zaradi hitrosti manj prometnih nesreč kot v letu 2007, občutno pa so se zmanjšale tudi posledice teh nesreč.

4. UKREPI

Ukrepi v času akcij od 20.4. – 28.4.2009, 11.5. - 17.5.2009, 29.6. – 5.7.2009, 17.8. - 23.8.2009

Zap. št.	VRSTA UKREPA	IZVAJALEC	ČAS IZVEDBE	KRAJ IZVEDBE	OPOMBA
1.	Povečanje obsega nadzora hitrosti	MNZ - Policija	20. april – 28. april 11. maj – 17. maj 29. junij – 5. julij 17. avgust – 23. avgust	avtoceste, državne in lokalne ceste	V teh obdobjih povečati obseg nadzora (ugotoviti najmanj 10% več hujših kršitev).
2.	Razgovor z župani tistih občin, kjer je varnost cestnega prometa zaradi hitrosti najslabša.	MNZ - Policija, DRSC – SPV	v prvi polovici leta 2009	določi izvajalec	Predstavniki policijskih uprav v sodelovanju z SPV prehodno pripravijo podatke o najbolj ogroženih občinah
3.	Na avtocestnem omrežju namestiti 6 novih oglasnih mest za objavljanje izključno preventivnih sporočil.	DARS - SVCP	v prvi polovici leta 2009	avtocestno omrežje	
4.	Na avtocestah se določi vsaj 4 točke, ki izstopajo po problematiki hitrosti in varnostne razdalje. Na njih se na vozišču označi ustrezna varnostna razdalja, voznike pa preko obvestilne table obvesti, da preverijo svojo varnostno razdaljo. Možnost izvedbe navedenega ukrepa se preuči tudi na vzporednih cestah.	DARS, MNZ - Policija	do 31.5.2009	avtocestno omrežje in vzporedne ceste	
5.	Na 2 do 4 lokacijah se izvede	SPV	v obdobju izvajanja	določi izvajalec	

Hitrost – počasneje je varneje

	preventivna akcija Hitro je hitro prehitro.		akcij		
6.	Avto šole oziroma izpitni centri vsaj enkrat letno organizirajo brezplačen preizkus znanja CPP za voznike ter brezplačen preizkus praktične vožnje za vse zainteresirane. Pri tem posebno pozornost namenijo problematiki hitrosti.	MNZ – DUNZ, ZŠAM,	enkrat letno	določi izvajalec	MNZ-DUNZ izda priporočilo avto-šolam, da v okviru »družinskih ur« organizirajo brezplačne preizkuse CPP.
7.	Ura, posebej namenjena prilagajanju hitrosti razmeram na cesti pri teoretičnem usposabljanju v avto šolah.	MNZ-DUNZ, Sekcija avto šol pri GZS in avto šole	v obdobju izvajanja akcije	predavalnice avto šol	MNZ-DUNZ izda priporočilo GZS in avto-šolam, da v določenem terminu vsaka avto šola v okviru izvajanja teoretičnega usposabljanja (tečaja CPP) eno uro nameni posebej za obravnavo vožnje vozil s prilagojeno hitrostjo
8.	Na avtocestnih portalih se prioriteto objavljajo obvestila za hitrost.	DARS, MNZ - Policija	v obdobju izvajanja akcij	avtocestno omrežje	DARS to objavlja na vseh spletnih portalih nad AC. Besedilo uskladi s Policijo.
9.	Predstavitve EKO vožnje in temeljnih načel umirjene vožnje. Izdelava in delitev pripomočka "Da se življenje ne ustavi".	DRSC - SPV ZŠAM, MNZ - Policija	pred prvim akcijskim terminom in v obdobju izvajanja akcije	določi izvajalec	SPV predstavi predstavitev javnosti.
10.	V aprilu in maju dati v uporabo po 3 stacionarne merilnike hitrosti ter do konca avgusta postopoma še ostale 4.	MNZ - Policija	do konca avgusta 2009	avtocestno omrežje	

Hitrost – počasneje je varneje

11.	Nadzor hitrosti z vozili z vgrajenimi sistemi "Provida. V nadzor vključiti 6 novih vozil s takimi sistemi.	MNZ - Policija	celo leto	avtocestno omrežje, državne in lokalne ceste	
12.	Spremljanje povprečnih hitrosti na državnih cestah kot enega izmed ključnih pokazateljev stanja na področju hitrosti.	DRSC, DARS	celo leto	avtocestno omrežje in državne ceste	Po končanem "spremljanju" izdelati poročilo o povprečnih hitrostih.
13.	Ugotovljene kršitve, kjer je za obravnavo pristojno sodišče se posreduje v čim krajšem času, s prošnjo za prioriteto obravnavo.	MNZ - Policija in Ministrstvo za pravosodje, Okrajna sodišča	takoj po vsaki akciji	na pristojnih resorjih in pristojnih sodiščih	Ministrstvo za pravosodje akcijski načrt posreduje v vednost okrajnim sodiščem s pobudo, da sodišča preučijo možnosti za prednostno obravnavanje zadev, kjer gre za ekstremne kršitve CPP, kot to omogoča 2. odstavek 13/a člena Zakona o sodiščih, na predlog predlagatelja.
14.	Medijsko se poudari vse ukrepe, zlasti pa ekstremne kršitve (odvzeta vozila...), zaradi hitrosti, alkohola..., tudi v jutranjih poročilih OKC.	MNZ - Policija	celo leto		
15.	Povečane medijske aktivnosti za projekt hitrost.	SPV	dan ali dva pred akcijami		
16.	Dosledna uporaba odsevnih brezrokavnikov med izvajanjem meritev hitrosti ter drugih preventivnih aktivnosti.	MNZ – Policija, SPV, ZŠAM	v obdobju izvajanja akcije	državne in lokalne ceste	
17.	Intenzivirati preventivni ukrep postavitve policijskih vozil, maket	MNZ - Policija	v obdobju izvajanja akcije	določi izvajalec	

Hitrost – počasneje je varneje

	policijskih vozil in policistov.				
18.	Nadzor hitrosti s pomočjo tahografov in nadzor nad omejevalci hitrosti v vozilih, ki imajo tahografe.	MNZ - Policija, Prometni inšpektorat RS	v obdobju izvajanja akcije	kraj določi izvajalec	
19.	Okrožnica osnovnim šolam, da učence seznanijo o posledicah vožnje v cestnem prometu z neprilagojeno hitrostjo.	Ministrstvo za šolstvo in šport, DRSC – SPV	enkrat v obdobju izvajanja akcije	vse osnovne šole	V okviru obveznega in razširjenega osnovnošolskega izobraževanja, učencem predstavijo nevarnosti hitre vožnje.
20.	Dostava reklamnih plakatov ter zloženek akcije vsem srednjim šolam.	SPV DRSC	pred začetkom akcije	srednje šole	
21.	Organizacija in izvedba nagradne igre na tematiko hitrosti (nagrada šole varne vožnje s popustom na poligonu Vransko).	AMZS	v obdobju izvajanja akcije	kraj določi izvajalec	
22.	Namestitev dveh stacionarnih merilnikov hitrosti na državnih cestah .	DRSC	prva polovica leta	državni cesti G1/3 in soška dolina	
23.	Izdelava tabele varnostne razdalje, poti ustavljanja.	ZŠAM – MNZ Policija	do 20.4.2009	Kraj določi izvajalec	Tabele razdeljujejo policisti in člani ZŠAM na terenu.
24.	Izvedba delavnic 5x STOP je COOL za osnovnošolce in srednješolce z vrstnikom, ki je utrpel hudo telesno poškodbo v prometni nesreči zaradi hitrosti	Zavod Varna pot v sodelovanju z IRSR, Zavodom Zarja in občinskimi SPV	20. april – 28. april 11. maj – 17. maj	Osnovne in srednje šole na območju Štajerske in osrednje Slovenije	
25.	Sodelovanje na prireditvah za mlade (Dan sonca, Taborniški feštival, Lunin festival...) z različnimi animacijskimi delavnicami	Zavod Varna pot v sodelovanju z Mestno zvezo tabornikov Ljubljana,	20. april – 28. april 11. maj – 17. maj 29. junij – 5. julij	Prireditve na območju Štajerske in osrednje Slovenije	

Hitrost – počasneje je varneje

		Zavodom za razvoj ustvarjalnosti, Zavodom Fest...			
26.	Na posebnih prireditvah predstavitev EKO, defenzivne vožnje ter elementi varne vožnje	AMZS, AMD, lokalne skupnosti	v obdobju izvajanja akcij	12 lokacij po Sloveniji	
27.	Predstavitev posledic trčenj vozil z različno hitrostjo po modelu EuroNCAP – promocijsko vozilo	AMZS, AMD, lokalne skupnosti	v obdobju izvajanja akcij	14 lokacij po Sloveniji	
28.	Nagradna igra na tematiko hitrosti ter nagrada šole varne vožnje s popustom na poligonu Vransko.	AMZS	v obdobju izvajanja akcije	kraj določi izvajalec	
29.	Make car green – EKO vožnja	AMZS – FIA	v obdobju izvajanja akcije	2 lokaciji v R Sloveniji	Evropska medijska in preventivna kampanija
30.	Družinska ura	AMZS, AMD, lokalne skupnosti	v obdobju izvajanja akcije	Lokacija AMD društev	
31.	Delavnice za mlade, uporaba demonstracijskih naprav in simulatorjev	Avtošola AMZS AMZS Center VV Vransko	v obdobju izvajanja akcije	Vransko,	
32.	Prirejeni programi spoznavanja elementov treninga varne vožnje	AMZS, različna društva, zavodi in organizacije	v obdobju izvajanja akcije	Vransko	

5. MEDIJSKE AKTIVNOSTI

Ministrstvo za notranje zadeve bo v skladu z internim načrtom medijskih aktivnosti pripravilo in izvajalo vse medijske aktivnosti, s katerimi bo podprta ta akcija. V ta namen bo izvedeno naslednje:

- priprava gradiva za objavo na internetu,
- priprava in izvedba novinarske konference na Ministrstvu za notranje zadeve, **(predvidoma 17. aprila 2009, ob 10. uri)**
- dogovor s predstavniki elektronskih medijev za medijsko podporo ukrepov v času akcije,
- vsakodnevno obveščanje javnosti o poteku akcije (v jutranjih predstavitev o delu v zadnjih 24 urah) in morebitnih posebnostih,
- posredovanje podatkov o ukrepih zainteresirani javnosti,
- objava zaključnih ugotovitev akcije na internetu.

6. ZAKLJUČEK

Namen preventivne akcije **Hitrost – počasneje je varneje**, je prispevati k večji varnosti vseh udeležencev v cestnem prometu.

Glede na tuje raziskave (domače ne obstajajo) bi lahko pričakovali bistveno izboljšanje prometne varnosti, če bi se povprečna hitrost vožnje zmanjšala. Kot primer naj navedemo nekaj izsledkov teh raziskav:

- Če bi zmanjšali povprečno hitrost v naseljih za 1 km/h, lahko v naslednjem letu pričakujemo zmanjšanje števila prometnih nesreč za približno 4 %.
- Znižanje povprečne hitrosti za 1 km/h izven naselja pomeni zmanjšanje števila prometnih nesreč zaradi hitrosti za približno 2 %.
- Če bi zmanjšali povprečno hitrost, bi se poleg zmanjšanja števila prometnih nesreč zmanjšale tudi teža posledic, predvsem pri šibkejših udeležencih v cestnem prometu (verjetnost smrti pešca se z 85 % pri hitrosti 50 km/h zmanjša na manj kot 10 % pri 30 km).

S tem bo nedvoumno dosežen namen akcije.

Katarina KRESAL

MINISTRICA

PRILOGA:

Tabele s statističnimi podatki:

Tabela 1: Najpogostejši vzroki prometnih nesreč

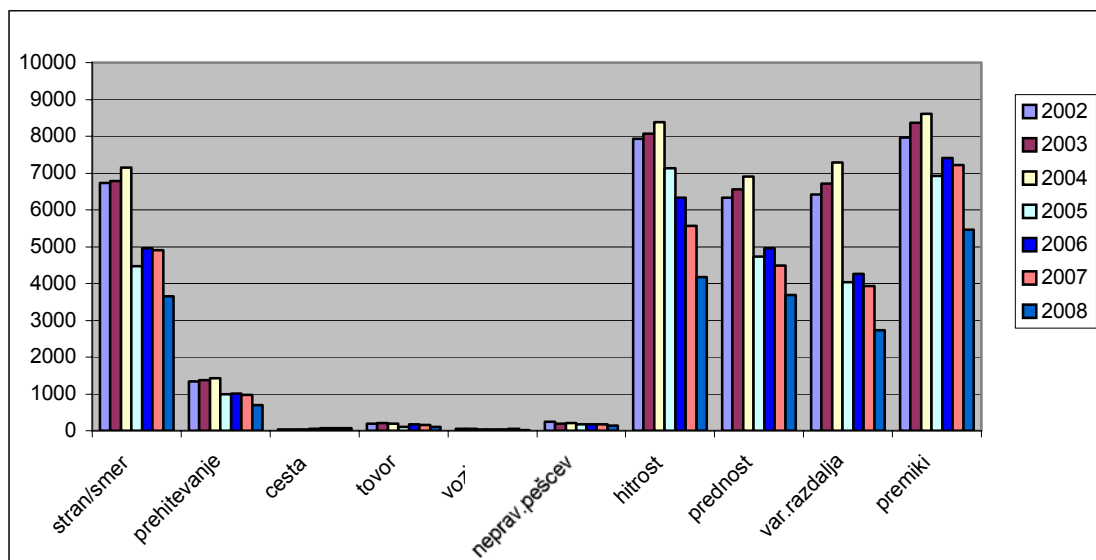

Tabela 2: Deleži prometnih nesreč zaradi hitrosti v številu vseh prometnih nesreč

Leto	delež v %
1999	20,1
2000	19,1
2001	20,2
2002	19,9
2003	19,5
2004	19,4
2005	22,9
2006	19,6
2007	18,3
2008	18,3

Tabela 3: Posledice prometnih nesreč zaradi hitrosti po letih

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Mrtvi	135	149	132	140	117	102	128	114	111	126	103
HTP	662	742	1054	944	621	585	528	523	448	473	408
LTP	2.078	2.331	2.808	9.771	3.757	4.483	4.949	4.040	4.069	3.765	2.695

Tabela 4: Starost povzročiteljev prometnih nesreč zaradi hitrosti

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
do 7 let	5	1	2	2	1	1	1	3
od 7 do 14	19	20	10	23	10	8	14	7
od 14 do 16	75	75	52	50	62	57	44	45
od 16 do 18	162	137	134	137	122	152	110	83
od 18 do 24	2.530	2.469	2.561	2.681	2.105	1.826	1.613	1.158
od 24 do 34	2.261	2.378	2.584	2.621	2.249	2.003	1.761	1.271
od 34 do 44	1.421	1.449	1.415	1.412	1.232	1.030	881	678
od 44 do 54	891	982	941	1.037	889	788	695	502
od 54 do 64	398	398	372	364	363	334	311	261
nad 64	209	239	218	211	208	192	166	135

Tabela 5: Vrsta povzročitelja prometnih nesreč zaradi hitrosti

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
kolesar	104	110	135	114	124	103	118
voznik avtobusa	18	22	17	18	18	6	11
voznik delovnega stroja	3	3	2	4	2	1	1
vozni kolesa z motorjem	181	154	137	158	145	130	109
voznik kombiniranega vozila	85	67	96	52	36	37	18
voznik mopeda	2	1	4	7	4	4	2
voznik motornega kolesa	185	254	260	281	273	285	253
voznik osebnega avta	7.124	7.189	7.451	6.141	5.419	4.684	3.369
voznik specialnega vozila	13	12	15	13	10	8	7
voznik tovornega vozila	376	407	372	421	309	291	205
voznik traktorja	15	26	23	14	16	16	12